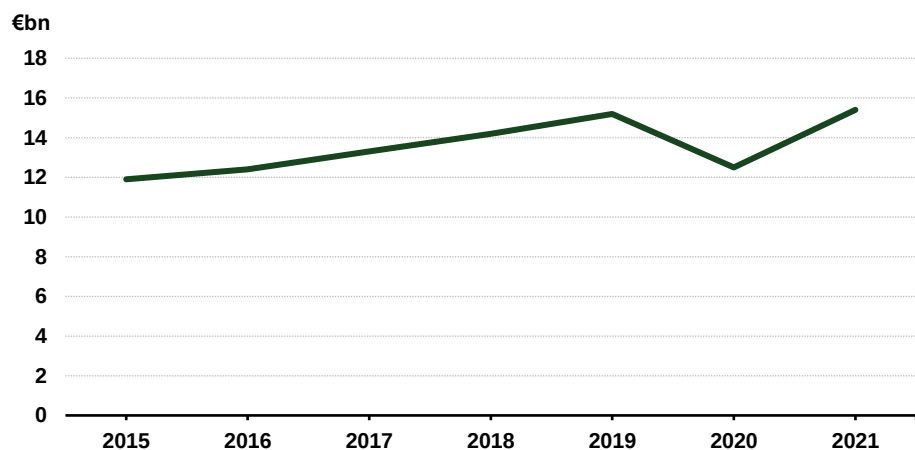

15 CBL ar ríomhthrachtáil a bhailiú

- 15.1** Cáin ar chaiteachas tomhaltóirí is ea Cáin Bhreisluacha (CBL), a ghearrtar ar thomhaltóir deiridh na n-earraí nó na seirbhísí ach a bhailítear ón soláthraí. Bailítear CBL trí phróiseas céimnithe a dhíríonn ar an mbreisluach ag gach céim den timthriall táirgthe agus dáileacháin. Gearrann gach trádálaí atá cláraithe le haghaidh CBL sa slabhra soláthair CBL ar a ndíolachán, le teidlíocht chomhfhreagrach ar asbhaint den tsuim CBL a ghearrtar orthu ar a gcuid ceannacháin. Tá Oifig na gCoimisinéirí Ioncaim (na Coimisinéirí Ioncaim) freagrach as íocaíocht CBL a bhailiú agus a fhorfheidhmiú.
- 15.2** Is éard atá i gceist le hidirbheart ríomhthrachtála ná díol nó ceannach earraí nó seirbhísí, a dhéantar thar líonraí ríomhaireachta trí mhodhanna atá deartha go sonrach chun críche orduithe a fháil nó a dhéanamh. Féadfaidh idirbheart ríomhthrachtála a bheith ina idirbheart gnó le gnó nó ó ghnó go custaiméir, agus féadfaidh an gnó a sholáthraíonn na hearraí nó na seirbhísí a bheith in Éirinn, i mBallstát eile den Aontas Eorpach (AE) nó in áit eile ar domhan. Is modh chun idirbhearta gnó a éascú a úsáidtear ar fud na n-earnálacha gnó agus na samhlacha gnó go léir é ríomhthrachtáil. Tá baint ag cuid mhór de gheilleagar na hÉireann le gníomhaíochtaí ríomhthrachtála nó le gníomhaíochtaí a chumasaíonn agus a éascaíonn ríomhthrachtáil, mar mhargaíocht ar líne. Ciallaíonn teacht na ríomhthrachtála gur féidir le gnólachtaí oibriú laistigh de mhargadh i dtír gan láithreachta fhisiciúil a bhunú sa tír sin riamh.
- 15.3** In 2021, ba é an glanmhéid iomlán CBL a bhailigh na Coimisinéirí Ioncaim ná €15.4 billiún (féach Fíor 15.1). B'ionann na fáiltais seo agus 23% den toradh cánach iomlán don Státchiste sa bhliain. Laghdaíodh fáiltais CBL go suntasach in 2020, ach tugann treocht na bhfáltais le fios gur laghdú shealadach a bhí ann a bhain le bearta a bhain le paidéim Covid-19.
- 15.4** Tá rialacha caighdeánacha ag AE maidir le CBL, ach féadfar na rialacha sin a riar ar bhealach difriúil i ngach tír AE. I gcás cuideachtaí atá bunaithe in AE, tá CBL inmhuirir ar fhoirmhór na ndíolachán agus na gceannachán earraí laistigh d'AE. Tríd is tríd, gearrtar CBL agus tá sé dlite sa tír d'AE ina n-ídiú an custaiméir deiridh na hearraí, nó ina bhfaigheann an custaiméir deiridh na seirbhísí.

Fíor 15.1 Fáiltais CBL 2015 – 2021

Foinse: Tuarascálacha ginearálta ó na Coimisinéirí Ioncaim

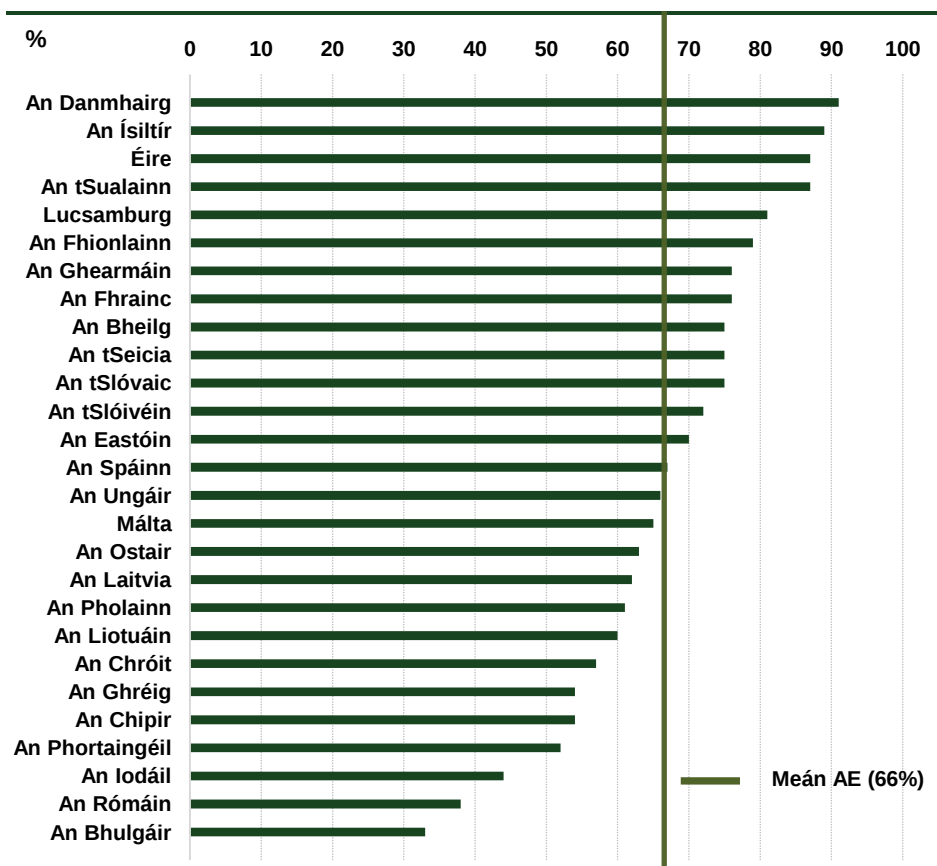
- 15.5** Ní ghearrtar CBL ar earraí a easpórtáiltear go tíortha lasmuigh d'AE. Gearrtar CBL agus tá sé dlite sa tír iompórtála má oibríonn an tír sin córas CBL. Cé nach gá don easpórtálaí aon CBL a ghearradh, beidh air fianaise dhoiciméadach a sholáthar lena chruthú gur iompraíodh na hearraí lasmuigh d'AE, amhail sonraisc, doiciméadacht iompair, taifead custaim iompórtála nó doiciméadacht chustaim chuig an údarás cánach ábhartha, i gcás go n-iarrtar é sin.
- 15.6** Rinneadh an scrúdú seo chun breithniú a dhéanamh ar cad iad na himpleachtaí d'fháltais CBL de bharr an aistrithe chuig trádáil ar líne. Díríonn sé ar na nithe seo a leanas:
- straitéis na gCoimisinéirí Ioncaim CBL atá dlite ar ríomhthráchtáil a ghabháil agus a bhailiú
 - measúnú na gCoimisinéirí Ioncaim ar rioscaí ríomhthráchtála
 - obair comhlíonta na gCoimisinéirí Ioncaim.

Scála na gníomhaíochta ríomhthráchtála

- 15.7** Bailíonn an Banc Ceannais sonraí gach mí ó na heisitheoirí is mó de cártaí creidmheasa agus dochair a bhfuil cónaí orthu in Éirinn.¹ Foilsítear na sonraí a bhailítear ar idirbhearta cártaí dochair agus creidmheasa ar shuíomh Gréasáin an Bhainc Ceannais. Áirítear leis sin miondealú eanála ar chaiteachas, ríomhthráchtáil agus caiteachas lasmuigh d'Éirinn. Léirítear sna staitisticí a d'fhoilsigh an Banc Ceannais go raibh caiteachas measta ar líne beagán os cionn €33 billiún do 2021. Tá sé sin i gcomparáid le caiteachas measta ar líne de €27.6 billiún in 2020 agus €22 billiún in 2019.
- 15.8** Tugtar i dtuarascáil 2022 ón gCoimisiún Eorpach ar *Digital Economy and Society Index* achoimre ar tháscairí ar fheidhmíocht dhigiteach na hEorpa agus rianáitear dul chun cinn thíortha AE. Luaitear sa tuarascáil go ndíolann 33% de FBMan na hÉireann ar líne, agus go ndíolann 11% thar theorainneacha — go mór os cionn mheáin AE, arb ionann iad agus 18% agus 9% faoi seach. Ina theannta sin, eascraíonn 22% de láimhdeachas iomlán FBMan na hÉireann ó dhíolacháin ar líne, atá beagnach dhá oiread mheáin AE, arb ionann é agus 12%.
- 15.9** I mí Eanáir 2022, d'fhoilsigh Eurostat torthaí shuirbhé 2021 ar úsáid na teicneolaíochta faisnéise agus cumarsáide i dteaghlaigh agus ag daoine aonair. Fuarthas amach sa tuarascáil go raibh 66% de dhaoine aonair idir 16 bliana d'aois agus 74 bliana d'aois in AE tar éis siopadóireacht a dhéanamh ar líne sa 12 mhí roimh an suirbhé (féach Fíor 15.2).
- 15.10** Bhí éagsúlacht mhór ann i dtorthaí an tsuirbhé ar fud AE, ó 33% sa Bhulgáir go 91% sa Danmhairg, maidir le daoine a rinne an tsiopadóireacht ar líne. Bhí Éire sna trí thír is airde, agus a figiúr cothrom le 87%.

¹ Ní áirítear ach cártaí atá ainmnithe in euro a eisíonn na soláthraithe seo chuig cónaitheoirí na hÉireann. Níl cártaí creidmheasa agus dochair a eisíonn eisitheoirí nach bhfuil cónaí orthu in Éirinn chuig cónaitheoirí na hÉireann ar áireamh i dtiomsú na sonraí.

Fíor 15.2 Céatadán na ndaoine aonair a cheannaigh/a d'ordaigh earraí nó seirbhísí ar an Idirlíon lena n-úsáid go próibháideach sa 12 mhí roimhe sin

Foinse: Eurostat, suirbhé 2021 ar theicneolaíocht faisnéise agus cumarsáide

Forbairtí sa réimse CBL ar ríomhthráchtáil

- 15.11** Cruthaíonn fás na ríomhthráchtála roinnt dúshlán maidir le riar na gcóras cánachais, agus rioscaí ar leith ann i ndáil le bailiú CBL. Chun aghaidh a thabhairt ar na saincheistean sin, tá roinnt tionscnamh déanta ag an gCoimisiún Eorpach sa réimse sin. Mar shampla, tugadh isteach an Mionionad Ilfhreastail in 2015 agus tugadh isteach an pacáiste CBL ar ríomhthráchtáil i mí Iúil 2021.

Mionionad Ilfhreastail (MOSS)

- 15.12** Tugadh MOSS isteach in 2015 chun CBL a íoc ar sheirbhísí teileachumarsáide, craolacháin agus leictreonacha (TBE). Scéim dheonach a bhí inti, a bhféadfadh trádálaithe clárú lena haghaidh chun an t-ualach riaracháin a bhaineann le tuairisceáin a chomhdú agus CBL a íoc i dtíortha éagsúla AE a laghdú.¹ Comhdaíodh tuairisceán MOSS go ráithiúil, sa bhallstát inar chláraigh an trádálaí don scéim. Tugadh fógra leis sin don údarás cánach ábhartha faoi dhíolacháin TBE i ngach ballstát d'AE ina raibh sé ag trádáil, ag éascú íocaíocht CBL áitiúil agus ag seachaint an riachtanais chun clárú le haghaidh CBL i ngach ballstát ábhartha. Forbraíodh tairseach ghréasáin na gCoimisinéirí loncaim do MOSS roimh 2015 agus ba í Éire an chéad bhallstát a chuir clárú MOSS ar fáil do ghnólaithaí.

¹ Faoi MOSS, is féidir le gnólaith atá ag gabháil do sheirbhísí teileachumarsáide, craolacháin agus leictreonacha clárú i mballstát amháin — an Ballstát aitheantais (MSID) — chun tuairisceán ráithiúil aonair a chomhdú agus a dhliteanas CBL atá dlite do gach ballstát a íoc trí thairseach ghréasáin ina MSID roghnaithe.

- 15.13** Idir 2015 agus 2018, ceadaíodh do bhallstáit cuid den cháin a bailíodh faoi scéim na gceardchumann a choinneáil thar ceann na mballstát eile.¹ Mar sin féin, ó 2019 i leith, tá deireadh curtha le cleachtas na coinneála. Léirítear i bhFíor 15.3 an tsuim CBL a bhailigh ballstáit eile thar ceann na hÉireann ó 2015 go 2021. Taispeántar ansin freisin an tsuim CBL a bhailigh Éire thar ceann na mballstát eile ó 2015 go 2021 agus na suimeanna a choinnigh Éire chun é sin a dhéanamh idir 2015 agus 2020.

Fíor 15.3 CBL a bhailigh na Coimisinéirí loncaim trí na scéimeanna MOSS/OSS agus na suimeanna a coinníodh, 2015 – 2021

Bliain	CBL a bhailigh ballstáit eile atá ceart d'Éirinn €'000	Glansuim CBL a bhailigh Éire atá ceart do bhallstáit eile ^a €'000	An tsuim a choinnigh Éire €'000
2015	23,900	313,690	88,200
2016	39,166	397,205	158,826
2017	39,904	1,183,497	255,520
2018	54,059	1,428,971	242,245
2019	67,401	2,006,182	67,576 ^b
2020	89,166	2,365,806	15 ^b
2021	144,458	3,115,681	—
Iomlán	458,054	10,811,032	812,382

Foinse: Cuntas Deimhnithe ar Fháltas loncaim an Stáit a bhailigh na Coimisinéirí loncaim do na blianta 2015 – 2021

Nótaí: a Is glan ó aisíocaíochtaí CBL atá an ghlansuim CBL a bhailigh Éire atá ceart do bhallstáit eile.
b Is suimeanna iad seo a choinnigh Éire mar thoradh ar íocaíochtaí déanacha a fuarthas in 2019 agus in 2020 maidir le tuairisceáin do bhlianta roimhe sin.

1 Tá dhá scéim i bhfeidhm faoi MOSS — scéim an aontais, do ghnólachtaí atá bunaithe in AE nó a bhfuil brainse amháin ar a laghad acu atá bunaithe i dtír AE; agus an scéim neamh-aontais, do ghnólachtaí nach bhfuil bunaithe in AE agus nach bhfuil brainsí ar bith acu atá bunaithe in AE. Ba é an céatadán coinneála ná 30% do 2015 agus 2016 agus 15% do 2017 agus 2018.

2 Trasúíodh na hathruithe a rinneadh ar an Treoir CBL isteach i ndlí na hÉireann i mí an Mheithimh 2021 trí Rialachán a rinneadh faoi alt 3 d'Acht na gComhphobal Eorpach, 1972.

3 Tá tuilleadh sonraí ar na bearta sin san áireamh in Iarscríbhinn 15A a ghabhann leis an gcaibidil seo.

- 15.14** Idir 2015 agus 2020, bhailigh Éire €10.8 billiún i leith na scéimeanna aontais agus neamh-aontais thar ceann na mballstát eile. As an tsuim a bailíodh do scéim an aontais, ceadaíodh d'Éirinn beagán os cionn €812 mhilliún a choinneáil. Fuair Éire beagán os cionn €458 milliún freisin (tar éis coinneála) i bhfáltais CBL MOSS ó bhallstáit eile.

CBL ar an bpacáiste ríomhthráchtála

- 15.15** I mí Iúil 2021, tugadh isteach an 'pacáiste CBL ar ríomhthráchtáil' chun oibleagáidí CBL do ghníomhaíochtaí ríomhthráchtála a shimpliú.² Tugadh isteach na bearta nua chun trádáil trasteorann a éascú, calaois CBL a chomhrac agus chun iomaíocht chothrom a áirithiú do ghnólachtaí AE.³ Áirítear leis na bearta nua

- leathnú ar raon feidhme an Mhionionaid Ilfhreastail (MOSS), ar a dtugtar Ionad Ilfhreastail (OSS) anois
- Ionad Ilfhreastail Iompórtála (IOSS) nua a thabhairt isteach
- déileáil le hardáin agus margaí ar líne mar 'sholáthraithe measta' le haghaidh idirbhearta áirithe
- socruithe speisialta a thabhairt isteach le haghaidh iompórtáil earraí áirithe.

- 15.16** Bhunaigh na Coimisinéirí Ioncaim Grúpa Maoirseachta Ríomhthráchtála Trasrannach i mí na Bealtaine 2021, chun cur chun feidhme phacáiste CBL ar ríomhthráchtáil AE a bhainistiú, lena n-áirítear cur chun feidhme an OSS agus an IOSS. Clúdaíonn an grúpa raon saincheistean, lena n-áirítear athruithe córais, cumarsáid le geallsealbhóirí, treoir, clárúcháin agus roinnt an bhoinn cáis le haghaidh an OSS, an IOSS agus idirghabhálaithe. Tá foghrúpaí ann freisin a chlúdaíonn comhlíonadh an OSS/an IOSS agus comhlíonadh íocaíochta.

An Breatimeacht

- 15.17** Nuair a d'fhág an Ríocht Aontaithe AE an 31 Nollaig 2020, bhí roinnt impleachtaí ann ó thaobh ríomhthráchtála CBL de, lena n-áirítear¹
- Níorbh fhéidir le trádálaithe an MOSS a úsáid a thuilleadh chun CBL na Ríochta Aontaithe a íoc agus iad ag díol le custaiméirí sa Ríocht Aontaithe. Ina áit sin, ní mór do thrádálaithe clárú le haghaidh CBL na Ríochta Aontaithe chun CBL a thaifeadadh ar na díolacháin sin.
 - Beidh trádálaithe Éireannacha faoi dhliteanas CBL na Ríochta Aontaithe a ghearradh, ag an bpointe díola, ag an ráta cuí ar earraí a sheoltar ó Éirinn chuig tomhaltóirí sa Bhreatain Mhór i gcoinsíneachtaí £135 nó níos lú .
 - I gcás coinsíneachtaí a bhfuil luach os cionn £135 acu, beidh CBL iompórtála agus b'fhéidir dleacht chustaim dlite agus beidh ar an soláthraí Éireannach a bhreithniú cibé acu an socróidh siad íocaíocht CBL agus dleachta custaim na Ríochta Aontaithe nó ar cheart dá gcuid custaiméirí a bheith freagrach as dleacht custaim agus CBL a eascraíonn sa Ríocht Aontaithe a íoc.
 - Ar an gcaoi chéanna, chaithfí le hearraí a sheol gnólachtaí atá bunaithe sa Ríocht Aontaithe chuig custaiméirí Éireannacha ón Ríocht Aontaithe mar iompórtálacha tríú tír. Níl na gnólachtaí sin sa Ríocht Aontaithe faoi réir rialacha ciandíola AE a thuilleadh agus ní féidir leo clárú le haghaidh CBL in Éirinn a thuilleadh mar chiandíoltóirí.
 - Bhí gnólachtaí MOSS na Ríochta Aontaithe cláraithe roimhe seo faoi scéim MOSS an aontais do ghnólachtaí AE roimh an mBreatimeacht. Tar éis an Bhreatimeachta, ceanglaíodh ar na cásanna sin athchlárú i mballstát d'AE faoin scéim neamh-aontais OSS/IOSS do ghnólachtaí neamh-AE.
 - Níl an Córas Malartaithe Faisnéise CBL (VIES) ar fáil a thuilleadh don Ríocht Aontaithe/don Bhreatain Mhór.²

Straitéis na gCoimisinéirí Ioncaim le haghaidh ríomhthráchtála

- 15.18** Ar cheann de na gníomhartha a rinne na Coimisinéirí Ioncaim le blianta beaga anuas ná grúpa ardbhainistíochta ríomhthráchtála a bhunú in 2018, agus bhí na nithe seo a leanas i measc na n-aidhmeanna leis:

- measúnú a dhéanamh ar na rioscaí comhlíonta a bhaineann le ríomhthráchtáil
- straitéisí a fhorbairt chun aghaidh a thabhairt ar rioscaí comhlíonta a bhaineann le ríomhthráchtáil agus tionscnaimh agus tionscadail ghnó a fhorbairt agus a mholadh don lucht ardbhainistíochta chun na críche sin
- bearta sonracha a bhreithniú chun cumas na gCoimisinéirí Ioncaim a fheabhsú maidir le rioscaí comhlíonta a eascraíonn as ríomhthráchtáil a bhainistiú
- feachtas na heagraíochta a mhéadú ar ghníomhaíochtaí ríomhthráchtála agus digitithe agus ar rioscaí gaolmhara

¹ Caitear le Tuaisceart Éireann mar bhallstát maidir le CBL ar earraí ach ní chaitear é mar bhallstát maidir le CBL ar sheirbhísí.

² Soláthraíonn an Córas Malartaithe Faisnéise CBL sásra trínar féidir seiceáil a dhéanamh i ngach ballstát ar bhailíocht éileamh go ráta nialasach. Cuidíonn sé le gluaiseachtaí neamhthuairiscithe earraí ar ráta nialasach idir na Ballstáit a bhrath.

- bearta struchtúracha, acmhainní, scileanna agus reachtacha a bhreithniú chun cur le cumas na gCoimisinéirí loncaim rioscaí a bhaineann le ríomhthráchtáil a aithint agus aghaidh a thabhairt orthu
- nuashonrú a sholáthar ar dhul chun cinn choiste comhairleach bainistíochta na gCoimisinéirí loncaim faoi dheireadh na bliana 2018.

15.19 Tháinig an grúpa ardbhainistíochta le chéile i mí Aibreáin agus i mí na Bealtaine 2018 agus bhí sé le teacht le chéile arís i Meán Fómhair 2018. Mar sin féin, díscailleadh an grúpa roimh an gcruinniú sin. Níl miontuairiscí ar fáil ach amháin do chruinniú mhí na Bealtaine. Ag an gcruinniú sin, leagadh béim ar a thábhachtaí atá sé “... *anailís a dhéanamh ar na rioscaí comhlíonta a bhaineann leis an earnáil ríomhthráchtála agus straitéis cothrom le dáta a fhorbairt chun dul i ngleic leis na tosaíochtaí riosca a sainiú...*”.

15.20 Tá ocht dtosaíocht chorparáideacha mar thaca ag *Ráiteas Straitéise 2021-2023* ó na Coimisinéirí loncaim. Áirítear ar cheann de na tosaíochtaí chorparáideacha — clár oibre cánach agus custaim idirnáisiúnta — *cuspoir chun páirt ghníomhach a ghlacadh sna tionscadail straitéiseacha thiomnaithe ar leibhéal AE d'fhoillíonn tionchar a imirt ar chur chun feidhme na gcuspóirí comhaontaithe chun na hualaí custaim ar gach idirbheart tráchtála trasteorann dlíteanach a íoslaghdú, ríomhthráchtáil san áireamh.*

15.21 Dúirt na Coimisinéirí loncaim gurb amhlaidh, cé go bhfuil laghdú tagtha ar an líon saincheisteanna scoite ríomhthráchtála a leagadh amach sna ráitis straitéise is déanaí uathu, a bhí gnéithe comhlíonta cánach ríomhthráchtála le sonrú in ionchur na gCoimisinéirí loncaim i mbreithnithe ar thionscnaimh chánach nua ag fóraim náisiúnta agus ag fóraim idirnáisiúnta araon. Measann na Coimisinéirí loncaim nach bhfuil straitéis ar leith ag teastáil uathu don ríomhthráchtáil mar gur laghdaigh go mór athruithe atá i bhfeidhm ar leibhéal AE na rioscaí a aithníodh in aon cheann de na páipéir straitéise stairiúla uathu. Is é an toradh a bheidh ar fhaisnéis i ndáil le Lárchóras Leictreonach Íocaíochta (CESOP) a thabhairt isteach in 2024 ná leibhéal breise dearbhaithe.¹

Measúnú na gCoimisinéirí loncaim ar ghníomhaíocht ríomhthráchtála

15.22 I mí Iúil 2018, d'ullmhaigh rannóg pleanála na gCoimisinéirí loncaim páipéar don ghrúpa ardbhainistíochta ríomhthráchtála inar sonraíodh nach raibh aon bhealach ag na Coimisinéirí loncaim chun suim agus nádúr na trádála ar líne a shainaithint nó a ghabháil ar bhonn leanúnach. Luadh sa pháipéar gurbh amhlaidh, dá mbeadh an fhaisnéis sin ar fáil do na Coimisinéirí loncaim, a chabhródh sí le tuiscint a fháil ar na samhlacha gnó ábhartha agus le treochtaí atá ag teacht chun cinn a aithint.

15.23 Chun aghaidh a thabhairt ar an tsaincheist sin, moladh sa pháipéar na foirmeacha féinmheasúnaithe reatha a leasú, amhail Foirm 11, foirm CT 1 agus foirmeacha clárúcháin chun faisnéis bhreise a ghabháil, mar shampla, ar leibhéal na ndíolachán/na gceannachán ar líne, nó ar na modhanna íocaíochta a nglactar leo. Dúirt na Coimisinéirí loncaim gur breithníodh é sin in 2019 ach, ós rud é go raibh feabhas suntasach tagtha ar fhoincís macrashonraí amhail an Banc Ceannais, an Phríomh-Oifig Staidrimh, Eurostat agus Visa, níor mheas na Coimisinéirí loncaim go raibh gá le tuairisceáin chánach a athbhreithniú ina leith sin. Luaigh na Coimisinéirí loncaim freisin go mbeadh gá le hathbhreithniú ar an reachtaíocht agus ar na rialacháin chumasúcháin de bharr na leasuithe atá beartaithe ar na foirmeacha.

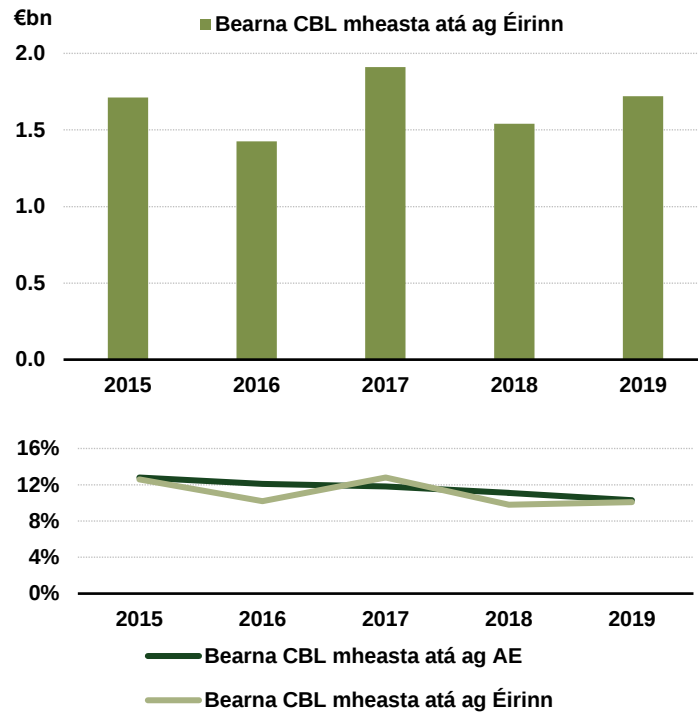
¹ I mí Feabhra 2020, ghlac Comhairle AE pacáiste reachtach chun iarraidh ar sholáthraithe seirbhísí íocaíochta faisnéis a tharchur faoi íocaíochtaí trasteorann a thagann ó bhallstáit agus faoi íocaí na n-íocaíochtaí trasteorann sin. Déanfar an fhaisnéis sin a lárú ar bhunachar sonraí Eorpach (CESOP) agus cuirfear ar fáil do bhallstáit í trí Eurofisc.

- 15.24** Chuir na Coimisinéirí loncaim cur chuige eile i bhfeidhm, bunaithe ar athbhreithniú ar an bpróiseas clárúcháin custaiméirí, chun a chumas anailísíochta a fheabhsú. I mí na Samhna 2018, leasaíodh na foirmeacha clárúcháin cánach (TR 1 agus 2) chun iarraidh ar an gcáinóicóir céatadán na ndíolachán a bhfuiltear ag súil leis ar líne a sholáthar. Níl an réimse sin éigeantach ach amháin do gach clárúchán nua ar líne. Níl an fhaisnéis a sholáthraíonn cáinóicóirí cláraithe nua ar líne do réimse ‘céatadán na ndíolachán ar líne a bhfuiltear ag súil leis’ i bhformáid atá oiriúnach chun staitisticí a bhaint.
- 15.25** Dúirt na Coimisinéirí loncaim nach n-éilíonn siad ar cháinóicóirí a láimhdeachas ríomhthrachtála a chainníochtú i bhfianaise na ndúshlán a bhaineann le láimhdeachas den sórt sin a shainiú, i bhfianaise na gcostas breise ar na páirtithe go léir agus i bhfianaise luach measartha teoranta breise na sonraí sin. Tá sé ráite ag na Coimisinéirí loncaim go bhfuil amhras faoin luach le riachtanas ar leith do ghnólaigh láimhdeachas ríomhthrachtála a chainníochtú mar is beag fianaise atá ann a thabharfadh le tuiscint go bhfuil riosca CBL níos airde ag baint le láimhdeachas ó bhealaí digiteacha gnólaigh seanbhunaithe ná le láimhdeachas ó chainéil fhisiciúla.

Bearna CBL chomhlíonta

- 15.26** Is é atá sa bhearna CBL comhlíonta ná an difríocht idir an t-ioncam CBL ionchais de réir an chreata reachtaigh reatha agus an tsuim CBL a bhailíonn na Coimisinéirí loncaim dáiríre. Ní ríomhann na Coimisinéirí loncaim an bhearna CBL chomhlíonta.
- 15.27** Tugadh d’aire i bpáipéar faisnéise a rinne Seirbhís Taighde Pharlaiminteach na hEorpa i mí na Nollag 2020 gurb amhlaidh, i measc cánacha indíreacha, atá an sciar is airde ag CBL in ioncam ó chánachas indíreach na mBallstát. Mar thoradh air sin, tháinig an páipéar ar an gconclúid go bhfuil tábhacht ag baint le meastacháin agus gníomhartha chun an difríocht a laghdú idir ioncam CBL ionchais agus ioncam CBL iarbhír, is í sin an bhearna CBL. Níl aon mhodheolaíocht choiteann ann chun an bhearna CBL a mheas agus braitheann cáilíocht na meastachán ar bhearna CBL ar infhaighteacht, cruinneas agus iomláine shonraí na gcuntas náisiúnta.
- 15.28** Ó 2013 i leith, tá an Coimisiún Eorpach ag foilsiú tuarascáil bhliantúil ina soláthraítear meastacháin ar bhearna CBL do bhallstáit AE. Leanann an Coimisiún Eorpach cur chuige ó bharr anuas chun an bhearna CBL a mheas tríd an difríocht idir an CBL atá dlíte agus na hioncaim iarbhír CBL a ríomh. Léiríonn an bhearna CBL an tsuim CBL a cailleadh mar gheall orthu seo a leanas:
- calaois agus imghabháil
 - cleachtais sheachanta agus optamú
 - féimheachtaí agus dócmhainneachtaí airgeadais agus
 - earráidí riaracháin.
- 15.29** Soláthraítear sa tuarascáil is déanaí, a foilsíodh i mí na Nollag 2021, meastacháin ar bhearna CBL don tréimhse 2015 – 2019. Luaitear sa tuarascáil go sainmhínítear an bhearna CBL mar dhifríocht idir an tsuim CBL a bhailítear agus an dliteanas cánach de réir an dlí cánach, i.e., an dliteanas cánach iomlán CBL (VTTL).
- 15.30** Don bhliain 2019, meastar sa tuarascáil gurb ionann an bhearna CBL in AE agus €134 billiún, nó 10.3% agus é léirithe mar sciar den VTTL, agus ríomhtar an bhearna CBL d’Éirinn ag 10.1%. Is ionann é sin agus thart ar €1.7 billiún i bhfáltais chánach. Tá meastacháin maidir le formhór na mBallstát sa raon idir 5% agus 15%, agus tá bhearna CBL mheasta os cionn 8.6% ag leath na mBallstát (féach Fíor 15.4).

Fíor 15.4 Luach measta na bearna CBL in Éirinn agus na bearna CBL measta mar chéatadán den VTTL in AE agus in Éirinn 2015 – 2019

Foinse: VAT gap in the EU, tuarascáil 2021, an Coimisiún Eorpach

- 15.31** Bhunaigh an Coimisiún Eorpach grúpa oibre ar anailís ar bhearnaí cánach i mí Feabhra 2021. Is é aidhm an ghrúpa oibre ná go bhfoghlaiméoidh agus go roinnfidh na riaracháin chánach faisnéis ar fhorbairt agus ar fheabhsú modheolaíochtaí bearna cánach. Tá ceithre fhoghrúpa bunaithe freisin, ceann acu ar an mbearna CBL ríomhthrachtála (inmheánach agus trasteorann), agus déanann oifigeach de chuid na gCoimisinéirí loncaim ionadaíocht d'Éirinn ar an ngrúpa sin. Ullmhóidh gach foghrúpa tuarascáil eatramhach agus tuarascáil deiridh ina mbeidh moltaí agus modheolaíochtaí agus forbróidh siad freisin sraith méadrachtaí chun tacú le riaracháin chánach sa phróiseas cinnteoireachta maidir le glacadh le straitéisí nua comhlíonta cánach agus monatóireacht a dhéanamh orthu. Táthar ag súil go mbeidh an tuarascáil eatramhach críochnaithe in 2023 agus go mbeidh an tuarascáil deiridh críochnaithe in 2025.
- 15.32** Tá an foghrúpa um bearna CBL ríomhthrachtála mar chuid de thionscadal níos leithne a bunaíodh faoi chlár comhar riaracháin EU Fiscalis. Tá saolré ceithre bliana ag an tionscadal agus tá sé mar aidhm aige dea-chleachtas a aithint agus a roinnt ar fud AE 27 maidir le bearnaí cánach a aithint agus a thomhas thar speictream na gcánacha, lena n-áirítear cáin ioncaim phearsanta, ranníocaíochtaí slándála sóisialta, cáin ioncaim chorparáideach agus cáin bhreisluacha. Bhí sé beartaithe ag an bhfoghrúpa teacht le chéile go ráithiúil ach ní raibh ach cruinniú amháin aige go dtí seo, a tionóladh i Meán Fómhair 2021. Dúirt na Coimisinéirí loncaim gurbh é príomhthoradh an chruinnithe sin ná deimhniú nach bhfuil aon bhallstát ag tomhas na bearna CBL ríomhthrachtála faoi láthair. Breithneofar i gcruinnithe an ghrúpa amach anseo modhanna féideartha chun aghaidh a thabhairt air sin, ag brath ar mheasúnú a dhéanamh ar na sonraí atá ar fáil agus ar infheidhmeacht modhanna ginearálta chun bearna cánach a thomhas don ríomhthrachtáil.

Measúnú na gCoimisinéirí loncaim ar rioscaí ríomhthráchtála

15.33 Rinne an fhoireann scrúdaithe athbhreithniú ar an bpáipéar is déanaí a ullmhaíodh i mí Iúil 2018 don ghrúpa ardbhainistíochta ríomhthráchtála ar na rioscaí sonracha a bhaineann le ríomhthráchtáil. Leagtar amach i bhFíor 15.5 na rioscaí atá sa pháipéar agus áirítear ann an t-eolas is deireanaí ó na Coimisinéirí loncaim faoi thionchar na rioscaí seo.

Fíor 15.5 Na rioscaí a bhaineann le ríomhthráchtáil ar shainnithin na Coimisinéirí loncaim iad i mí Iúil 2018

Rioscaí	Cur síos	Stádas amhail Meán Fómhair 2022
Anaithnideacht na dtrádálaithe	Maidir le hidirbhearta ríomhthráchtála, tá sé níos deacra a aithint ar tharla idirbheart, cén dlínse inar tharla sé, cibé an bhfuil cáin infheidhme agus, más amhlaidh, cé atá faoi dhliteanas.	Riosca leanúnach. Mar sin féin, le tabhairt isteach an OSS/an IOSS agus an soláthar measta d'áiteanna margaidh agus d'ardáin mar chuid de phacáiste ríomhthráchtála 2021, agus le tabhairt isteach CESOP ó 2024, tugtar aghaidh ar an tsaincheist seo ar bhealach éigin.
Modhanna íocaíochta	Murab ionann agus forais airgeadais thraidisiúnta amhail bainc agus cuideachtaí cártaí creidmheasa, níl aon oibleagáid dhlíthiúil ar go leor soláthraithe íocaíochta leictreonaí faisnéis a sholáthar do na Coimisinéirí loncaim.	Tugtar aghaidh ar idirbhearta baile le hAlt 891D den Acht Comhdhlúite Cánacha, 1997. Tabharfar aghaidh ar íocaíochtaí trasteorann trí thabhairt isteach bheartaithe CESOP ón 1 Eanáir 2024.
Suíomh sonraí	D'fhéadfadh sé nach mbeadh rochtain ag na Coimisinéirí loncaim ar shealbhóirí sonraí idirbheartaíochta agus airgeadais a bhaineann le ríomhthráchtáil mar gheall ar shuíomh na sonraí agus ar shaincheisteanna dlínsiúla.	Tugtar aghaidh ar idirbhearta baile le hAlt 891D den Acht Comhdhlúite Cánacha, 1997. Tabharfar aghaidh ar íocaíochtaí trasteorann trí thabhairt isteach bheartaithe CESOP ón 1 Eanáir 2024.
Saincheisteanna dlínsiúla	Nuair a thagann saincheisteanna dlínsiúla chun cinn, d'fhéadfadh tionchar a bheith acu ar chumhacht na gCoimisinéirí loncaim cáin a ghearradh agus ar chumhacht na gCoimisinéirí loncaim iallach a chur ar thrádálaithe cloí leis an dlí cánach baile. Níl cumhachtaí forfheidhmithe ag oifigigh na gCoimisinéirí loncaim i dtír amháin i dtír eile.	Baineann an riosca seo den chuid is mó le ciandíolachán. Le tabhairt isteach an OSS agus an IOSS i mí Iúil 2021, laghdáíodh go suntasach na bacainní ar chomhlíonadh cáinócóirí trasteorann. Sa Chreat Comhlíonta OSS gaolmhar a cuireadh i bhfeidhm i mí Iúil 2021, sainordáítear comhar riaracháin laistigh den dlínse a mhéadú. ^a Neartaíodh Rialachán 904/2010 ón gComhairle maidir le comhar riaracháin i réimse an CBL ó 2017 i leith chun gur féidir comhar méadaithe a cheadú idir Ballstáit. Tá rialacha sonracha ann anois freisin faoi chomhar riaracháin maidir leis an bpacáiste ríomhthráchtála.
Príobháideacht sonraí	Coinníonn forais airgeadais agus ionaid mhargaidh ar líne faisnéis faoi ghníomhaíochtaí trádála díoltóirí Éireannacha agus ciandíoltóirí a bheadh úsáideach do chlár chomhlíonta na gCoimisinéirí loncaim. Is é an príomhchonstaic maidir leis an bhfaisnéis sin a fháil ná rialacha cosanta sonraí nach ligeann do ghnólaigh sonraí a chomhroinnt le húdaráis chánach.	Maolaithe ag bearta a tugadh isteach leis an bpacáiste CBL ar ríomhthráchtáil amhail athruithe i ndáil le ciandíol, tabhairt isteach an tsoláthair soláthraithe measta in 2021 agus tabhairt isteach bheartaithe CESOP ó mhí Eanáir 2024.
Cáil idirnáisiúnta	D'fhéadfadh mainneachtain ag na Coimisinéirí loncaim aghaidh a thabhairt ar shaincheisteanna neamhchomhlíonta maidir le ríomhthráchtáil intíre agus le ciandíoltóirí a oibríonn taobh amuigh d'Éirinn dochar a dhéanamh do cháil na hÉireann go hidirnáisiúnta.	Maolaithe ag rannpháirtíocht na gCoimisinéirí loncaim le tograí an Choimisiúin Eorpaigh agus ag cur i bhfeidhm na reachtaíochta glactha CBL agus an chúnaimh fhrithpháirtigh. Tá an obair seo ar siúl go leanúnach agus leanann na Coimisinéirí loncaim orthu ag plé le hathruithe amach anseo ar leibhéal AE.
Comhar idirnáisiúnta	Tá gá le comhar idirnáisiúnta chun a áirithiú go gcomhlíonann tríú páirtithe atá lonnaithe i ndlínse eile na rialacháin um thuairisciú faisnéise intíre agus chun pionóis a fhorghníomhú más gá.	Dírítear air trí Rialachán 904/2010 ón gComhairle maidir le comhar riaracháin i réimse an CBL a neartú, rud atá i bhfeidhm cheana féin. Tá an Coimisiún Eorpach ag féachaint faoi láthair ar chomhaontuithe comhchosúla um chomhar riaracháin a aontú le tríú tíortha lasmuigh d'AE.

Foinse: Na Coimisinéirí loncaim

Nóta: a Murab ionann agus scéimeanna trasteorann CBL roimhe seo de chuid AE, tá comhlíonadh faoi na scéimeanna nua OSS/IOSS faoi réir chreat sonrach trasteorann AE agus rialacha atá curtha i bhfeidhm ag an gCoimisiún Eorpach. Tá an creat deartha chun dlúthchomhar trasteorann a áirithiú i mbainistíocht comhlíonta OSS amach anseo.

Gníomhaíocht comhlíonta na gCoimisinéirí Ioncaim

- 15.34** Luaigh na Coimisinéirí Ioncaim go bhfuil gníomhaíochtaí ríomhthrachtála mar chuid lárnach de bhainistíocht cháis iomláin na gCoimisinéirí Ioncaim agus mar sin go gcuirtear cur chuige comhtháite um bainistiú riosca i bhfeidhm i ngach rannóg a bhfuil baint acu le bainistiú comhlíonta.
- 15.35** Níl aon idirdhealú idir trádálaithe atá cláraithe le haghaidh CBL a fhaigheann a n-ioncam ó dhíolacháin ríomhthrachtála agus iad siúd a fhaigheann a n-ioncam ó dhíolacháin fhísiciúla chun críocha gníomhaíochtaí comhlíonta ioncaim. Mar sin, luaigh na Coimisinéirí Ioncaim go mbíonn sé dodhéanta go minic gníomhaíocht comhlíonta ríomhthrachtála amháin a shainaithint ar leithligh ó ghníomhaíochtaí comhlíonta neamh-ríomhthrachtála. Mar sin, féadfaidh gach brainse comhlíonta tabhairt faoi idirghabhálacha comhlíonta a bhaineann le cásanna le gníomhaíocht ríomhthrachtála. Beidh trádálaithe atá cláraithe le haghaidh CBL agus a bhfuil díolacháin ríomhthrachtála acu faoi réir spreagthaí freisin i gcórais phróifílithe riosca na gCoimisinéirí Ioncaim ar nós REAP agus Riosca Fíor-Ama CBL.
- 15.36** Níl aitheantóir i gcóras clárúcháin custaiméirí na gCoimisinéirí Ioncaim ag soláthraithe neamhchónaitheacha a dhéanann ciandíolacháin le tomhaltóirí Éireannacha os cionn thairseach clárúcháin na hÉireann de €35,000 agus nach bhfuil cláraithe do CBL in Éirinn. Ciallaíonn sé sin nach féidir iad a thaifeadadh i gcóras bainistíochta cásanna na gCoimisinéirí Ioncaim.¹ Luaigh na Coimisinéirí Ioncaim go bhfuil sé beagnach dodhéanta, in éagmais sonraí láimhdeachais, díriú ar ghnólaigh neamhchláraithe nó tuairisceáin CBL neamhchónaitheacha a bhailíochtú go héifeachtach agus go héifeachtúil. Ciallaíonn sé sin go mbíonn na Coimisinéirí Ioncaim ag brath go minic ar chomhoibriú iomlán an trádálaí agus iad ag seiceáil oibleagáidí clárúcháin, ag fíorú tuairisceán agus ag cainníochtú dliteanas. Tá tabhairt isteach an chórais CESOP deartha chun foinse sonraí focaíochtaí tríú páirtí a sholáthar ar fud AE a chumasódh fíorú neamhspleách ar thuairisceáin agus ar nochtuithe a chomhdaíonn trádálaithe neamhchónaitheacha.
- 15.37** Measann na Coimisinéirí Ioncaim nach bhfuil sé praiticiúil gníomhaíochtaí bainistíochta riosca ríomhthrachtála a dhí-chomhbhailiú ó ghnáthghníomhaíochtaí bainistíochta riosca ach amháin sa mhéid go dteastaíonn sainacmhainní ó shaincheistanna rialála nó comhlíonta sainréimse. Luaigh na Coimisinéirí Ioncaim go bhfuil rioscaí sonracha CBL i gceist le trádálaithe neamhchláraithe neamhchónaitheacha agus, ar an gcúis sin, go bhfuil sainréimsí ann a dhéileálann le réimsí ar leith den gheilleagar digiteach, ach is eisceacht iad sin.
- 15.38** Bunaíodh sainréimse amháin den sórt sin, an brainse gnólaigh neamhchónaitheacha ar líne (NROB) i mí Dheireadh Fómhair 2018, tar éis treoirthionscadal ar cuireadh tús leis i mí Eanáir 2018 chun na gcríoch seo:
- cumas dlíthiúil, nós imeachta agus teicniúil a fhorbairt do na Coimisinéirí Ioncaim chun a gcuid oibleagáidí comhlíonta a chomhlíonadh maidir le trádálaithe neamhchláraithe neamhchónaitheacha faoi rialacháin CBL ríomhthrachtála trasteorann AE, agus
 - a áirithiú go bhfuil trádálaithe neamhchónaitheacha cláraithe agus neamhchláraithe ar líne a sholáthraíonn earraí agus seirbhísí digiteacha go hÉirinn comhlíontach maidir le CBL.

¹ Go dtí mí Iúil 2021, ceanglaíodh ar Bhallstáit tairseach de €35,000 nó €100,000 a ghlacadh le haghaidh ciandíolachán. B'ionann tairseach na hÉireann agus €35,000. Bhain pacáiste CBL 2021 ar ríomhthrachtáil na tairseacha ciandíolachán. Ó mhí Iúil 2021, a luaite a shroicheann luach na n-earraí (agus seirbhísí áirithe) a díoladh sa 12 mhí roimhe sin €10,000, ní mór don ghnólacht cuntas a thabhairt ar CBL ag an ráta is infheidhme sa tír ina bhfuil an custaiméir lonnaithe.

- 15.39** Tá an brainse NROB freagrach as beartas agus córais a fhorbairt agus as seirbhís do chustaiméirí, comhairle agus tacaíocht a sholáthar do ghnólachtaí neamhchónaitheacha ar líne a fhreastalaíonn ar mhargadh na hÉireann faoi scéimeanna CBL trasteorann agus ríomhthrachtála éagsúla de chuid AE. Ó ráithe a haon de 2019, bhí an brainse comhdhéanta de dhá fhoireann — an fhoireann chomhlíonta trádálaithe cláraithe agus an fhoireann comhlíonta trádálaithe neamhchláraithe.
- 15.40** Luaigh na Coimisinéirí loncaim gur brainse beag é an NROB a sholáthraíonn feidhm shainréimse do ghnólachtaí neamhchónaitheacha ar líne agus nach bhfuil aon ról aige i ngníomhaíochtaí comhlíonta ríomhthrachtála eile. Rinne an brainse 333 idirghabháil chomhlíonta thar an tréimhse 2018-2021, lena n-áirítear 192 bhreithmheas.¹ As na 141 fiosrúchán agus iniúchadh gné a rinneadh, fuarthas €10.8 milliún san iomlán as 83 chás.
- 15.41** Idir 2018 agus 2021, chun aghaidh a thabhairt ar riosca neamhchomhlíonta ciandíola neamhchláraithe neamhchónaithe, rinne na Coimisinéirí loncaim próifiliú ar shuíomhanna gréasáin agus d'eisigh siad litreacha chuig trádálaithe i ndlínsí eile a d'fhéadfadh a bheith ag díol earraí in Éirinn ach nach bhfuil cláraithe le haghaidh CBL in Éirinn.² Rinne beirt bhall foirne i mbrainse NROB scagadh ar chásanna neamhchláraithe ar bhonn páirtaimseartha. Ba í aidhm na hoibre seo ná comhairle a chur ar thrádálaithe neamhchláraithe neamhchónaitheacha a oibríonn i margadh na hÉireann maidir le riachtanais chiandíola na hÉireann. Taifeadadh na suíomhanna gréasáin a ndearnadh scagadh orthu agus a ndearnadh teagmháil leo mar chuid den obair sin ar bhunachar sonraí aonair.
- 15.42** Foinsítear spriocthrádálaithe ó fhoinsí sonraí tríú páirtí, ó fhaisnéis áitiúil, ó athbhreithnithe ar dhíoltóirí ciandíola stoptha agus ó thrádálaithe atá eisiata ón scéim MOSS. Rinne na Coimisinéirí loncaim athbhreithniú ar úsáid uirlisí uathoibrithe chun cabhrú le trádálaithe neamhchláraithe a bhrath. Íoslódáladh ceann de na huirlisí anailíse le haghaidh meastóireachta d'fhonn é a chur i bhfeidhm, ach ar roinnt cúiseanna, lena n-áirítear an Rialachán Ginearálta maidir le Cosaint Sonraí/shaincheisteanna slándála agus an OSS agus CESOP a bhí fós le tabhairt isteach, cinneadh gan dul ar aghaidh lena cur i bhfeidhm.
- 15.43** Níl sonraí díolachán agus láimhdeachais ar fáil do na suíomhanna gréasáin sin agus mar sin níorbh fhéidir leis na Coimisinéirí loncaim trádálaithe a sháraigh tairseach clárúcháin ciandíolacháin na hÉireann de €35,000 a aithint i dtréimhse 12 mhí. Dá réir sin, ba litreacha comhairleacha go príomha iad na litreacha a eisíodh chuig trádálaithe, inar leagadh amach na rialacha maidir le ciandíol le custaiméirí Éireannacha agus ina raibh cur síos ar conas is féidir le gnólacht clárú le haghaidh CBL. Chun iarracht a dhéanamh clárúcháin ina dhiaidh sin a aithint, iarradh sa chéad litir ar an trádálaí a dheimhniú cibé acu ar sháraigh siad an tairseach ciandíola in Éirinn, agus sa litir cuireadh sonraí ar fáil faoi nósanna imeachta clárúcháin. Níor sonraíodh dáta freagartha sa litir. I mí Dheireadh Fómhair 2019, thug na Coimisinéirí loncaim litir meabhrúcháin isteach le heisiúint dhá mhí ina dhiaidh sin chun freagra gan réiteach a spreagadh. I gcás nach bhfuarthas freagra laistigh de thrí mhí, níorbh fhéidir leis na Coimisinéirí loncaim aon ghníomh eile a dhéanamh agus dúnadh an cás.

1 Déantar breithmheasanna lena fháil amach an bhfuil gá le gníomh ar bith. Is é toradh an bhreithmheasa ná moladh ón gcásoibrí maidir leis an idirghabháil chuí chomhlíonta, i.e., fiosrúchán gné, agallamh próifíle, iniúchadh nó imscrúdú. Mar mhalairt air sin, féadfaidh an cásoibrí a mholadh nach bhfuil gá le gníomh breise, i gcás go bhfuil an riosca/na rioscaí soiléirithe sa bhreithmheas. Mar thoradh air sin, níltear ag súil go dtiocfadh fáiltas ó breithmheas.

2 Tarlaíonn ciandíol earraí laistigh den chomhphobal nuair a sheolann nó a iompraíonn soláthraí i mballstát amháin den Aontas Eorpach earraí chuig custaiméirí áirithe i mballstát eile nó nuair a sheoltar nó a iompraítear earraí thar ceann an tsoláthraí sin.

- 15.44** Idir 2018 agus 2021, bhí díreach os cionn 9,000 suíomh gréasáin/trádálaí próifílithe ag na Coimisinéirí Ioncaim. Déanann gach cásoibrí torthaí na próifíle a rinneadh a thaifeadadh ar scarbhíleoga aonair, a chuirtear le chéile ina dhiaidh sin agus a thaifeadtar ar mháistir-scarbhilléog. Ní féidir leis na Coimisinéirí Ioncaim an líon clárúcháin a eascraíonn go díreach ó theagmhálacha an bhrainse NROB le linn na tréimhse sin a chainníochtú toisc gur láraithe sna Coimisinéirí Ioncaim atá an fheidhm chlárúcháin agus nach bhfuil baint ag an mbrainse leis an bpróiseas sin. Luaigh na Coimisinéirí Ioncaim, áfach, gur aithníodh trí theagmhálacha agus próifíliú custaiméara 127 dtrádálaí a ndeachthas i dteagmháil leo ina dhiaidh sin mar thrádálaithe a chláraigh le haghaidh CBL in Éirinn. B'ionann na 127 gcás sin agus borradh CBL na hÉireann de thart ar €22 mhilliún i CBL dearbhaithe ó dhátaí a gclárúcháin go dtí tréimhse CBL ag deireadh mhí an Mheithimh 2022. Measann na Coimisinéirí Ioncaim gur dócha go mbeadh clárúcháin bhreise agus borradh CBL ann a bhaineann le gníomhaíocht NROB nár aithníodh.
- 15.45** Luaigh na Coimisinéirí Ioncaim go mbeadh gá le forbairtí suntasacha TF nó le bunú d'fheidhm chlárúcháin tiomnaithe laistigh den bhrainse NROB mar gheall ar chur chuige níos córasaí chun torthaí clárúcháin an phróifílithe a rinneadh ar thrádálaithe neamhchlárúcháin a ghabháil. Breithníodh an dara ceann in 2020 ach ní raibh an acmhainn ná an cumas ag an mbrainse an fheidhm sin a dhéanamh, go háirithe toisc go rabhthas ag súil go dtiocfadh deireadh leis an bhfeidhm tar éis chur i bhfeidhm an OSS in 2021.
- 15.46** Luaigh na Coimisinéirí Ioncaim gurb amhlaidh, agus aird á tabhairt ar ghlacadh an OSS ar fud AE, ar athruithe eile ar thimpeallacht rialála AE a laghdaigh na rioscaí a bhaineann le trádáil neamhchlárúcháin ar líne, agus ar athstruchtúrú mhargadh na hÉireann ar líne tar éis an Bhreathimeachta, atá deireadh curtha leis an gclár neamhchlárúcháin. Ó mhí Iúil 2021 i leith, tá obair na foirne comhlíonta neamhchlárúcháin dírithe ar bhonn cásanna OSS/IOSS a riar, ar shaincheistean éagsúla a bhaineann leis an mBreathimeacht a bhainistiú, ar chlár CESOP de chuid AE a chur chun feidhme in 2024 agus ar chlár d'fhorbairtí TF a chur chun cinn atá de dhíth chun an OSS/an IOSS a chomhtháthú níos iomláine le córais na gCoimisinéirí Ioncaim. Athainmníodh an fhoireann chomhlíonta neamhchlárúcháin mar fhoireann atá dírithe ar CESOP i Meán Fómhair 2022.
- 15.47** Mar a luadh thuas, luaigh na Coimisinéirí Ioncaim go seolann gach brainse comhlíonta gníomhaíocht chomhlíonta ar thrádálaithe atá clárúcháin le haghaidh CBL agus a bhfuil díolacháin a bhaineann le ríomhthráchtáil acu. Ní dhéanann na Coimisinéirí Ioncaim idirdhealú idir leibhéal ná toradh na gníomhaíochta comhlíonta ríomhthráchtála a bhaineann le CBL agus a ngníomhaíocht iomlán comhlíonta. Is amhlaidh an cás freisin i gcás trádálaithe atá clárúcháin ag MOSS mar ní féidir na gníomhaíochtaí sonracha comhlíonta a sheoltar ar thrádálaithe MOSS a shainiú.

Conclúidí

- 15.48** Is éard atá i gceist le hidirbheart ríomhthráchtála ná díol nó ceannach earraí nó seirbhísí, a dhéantar thar líonraí ríomhaireachta trí mhodhanna atá deartha go sonrach chun críche orduithe a fháil nó a dhéanamh. Ciallaíonn teacht na ríomhthráchtála gur féidir le gnólachtaí oibriú laistigh de mhargadh i dtír gan láithreach fhisiciúil a bhunú sa tír sin riamh.
- 15.49** Is sruth ioncaim tábhachtach do go leor gnólachtaí iad díolacháin ríomhthráchtála. Léirítear sa tuarascáil 2022 ón gCoimisiún Eorpach ar *Innéacs an Gheilleagair Dhigitigh agus na Sochaí* go ndíolann 33% de FBManna na hÉireann ar líne, agus go ndíolann 11% acu thar theorainneacha — atá i bhfad os cionn mheáin AE, atá cothrom le 18% agus 9% faoi seach. Tháinig méadú suntasach freisin ar shreafaí ioncaim cánach idir údarais ioncaim na mballstát i leith na suimeanna a íocadh trí Mhionionad Ilfhreastail ó tugadh isteach é in 2015 i leith.
- 15.50** Cruthaíonn fás na ríomhthráchtála roinnt dúshlán maidir le riar na gcóras cánachais le rioscaí ar leith i ndáil le bailiú CBL. Chun aghaidh a thabhairt ar na saincheistanna sin, tá roinnt athruithe tugtha isteach ag an gCoimisiún Eorpach sa réimse seo, mar shampla, tabhairt isteach an Mhionionad Ilfhreastail in 2015 agus an pacáiste CBL ar ríomhthráchtáil is déanaí a tugadh isteach i mí Iúil 2021. Forbairt shuntasach a bheidh i dtabhairt isteach bheartaithe CESOP ó Eanáir 2024 freisin, rud a cheadóidh tarchur agus malartú sonraí íocaíochta chun cabhrú le comhlíonadh trasteorann CBL.
- 15.51** Tá athruithe suntasacha á gcur i bhfeidhm ar leibhéal AE chun a áirithiú go bhfuil socruithe éifeachtacha agus comhordaithe i bhfeidhm chun an córas cánachais a bhainistiú. Chuige sin, is réimse é seo a choinneoidh m'Oifig faoi athbhreithniú agus féadfar tuairisc a thabhairt air arís sa todhchaí, de réir mar is gá.

Straitéis na gCoimisinéirí loncaim le haghaidh ríomhthráchtála

- 15.52** Cé go dtagraíonn ceann de thosaíochtaí corparáideacha na gCoimisinéirí loncaim don bhliain 2022 do rannpháirtíocht ghníomhach ar leibhéal AE maidir le ríomhthráchtáil, níl ráiteas sonrach straitéise ag na Coimisinéirí loncaim atá dírithe ar an réimse seo.
- 15.53** Measann na Coimisinéirí loncaim nach bhfuil straitéis shonrach ag teastáil uathu don ríomhthráchtáil toisc go bhfuil laghdú suntasach tagtha ar na rioscaí sa réimse seo mar gheall ar rialacha ríomhthráchtála ar leibhéal AE agus táthar ag súil go gcuirfidh tabhairt isteach CESOP in 2024 leibhéal breise dearbhaithe leis.

Measúnú na gCoimisinéirí loncaim ar rioscaí ríomhthráchtála

- 15.54** I mí Iúil 2018, rinne na Coimisinéirí loncaim doiciméadú ar na rioscaí sonracha ríomhthráchtála do ghrúpa ríomhthráchtála ardbhainistíochta. Mar chuid den scrúdú sin, thug na Coimisinéirí loncaim a measúnú ar na rioscaí cothrom le dáta agus luaigh siad gur tugadh aghaidh ar go leor acu nó gur maolaíodh iad den chuid is mó trí thabhairt isteach an 'phacáiste CBL ar ríomhthráchtáil' i mí Iúil 2021 agus trí thabhairt isteach bheartaithe CESOP ón 1 Eanáir 2024 i leith.

- 15.55** In 2018, thosaigh na Coimisinéirí Ioncaim ag iarraidh ar thrádálaithe a bhí ag clárú den chéad uair a gcéatadán measta de dhíolacháin ar líne a sholáthar. Mar sin féin, ní dhéantar na sonraí a fhaightear ó thrádálaithe nuachlárú a thaifeadadh i bhformáid atá oiriúnach chun staitisticí a bhaint, agus níl sonraí ar fáil ó thrádálaithe reatha atá cláraithe. Mar thoradh air sin, níl aon bhealach ag na Coimisinéirí Ioncaim chun méid agus cineál na trádála ar líne a aithint nó a ghabháil ar bhonn leanúnach.
- 15.56** Dúirt na Coimisinéirí Ioncaim nach n-éilíonn siad ar cháiniocóirí a láimhdeachas ríomhthrachtála a chainníochtú ar leithligh i bhfianaise na ndúshlán a bhaineann le láimhdeachas den sórt sin a shainiú, na gcostas breise ar na páirtithe go léir agus luach measartha teoranta breise na sonraí sin. Tá sé ráite ag na Coimisinéirí Ioncaim go bhfuil amhras faoin luach le riachtanas ar leith do ghnólachtaí láimhdeachas ríomhthrachtála a chainníochtú mar is beag fianaise atá ann a thabharfadh le tuiscint go bhfuil riosca CBL níos airde ag baint le láimhdeachas ó bhealaí digiteacha gnólachta seanbhunaithe ná le láimhdeachas ó chainéil fhisiciúla. Luaigh na Coimisinéirí Ioncaim freisin nach bhfuil siad ar an eolas faoi aon bhallstát eile d'AE a iarrann na sonraí sin faoi láthair toisc go bhfuil raon agus éagsúlacht na sruthanna ioncaim a bhaineann le samhlacha seirbhíse ar líne agus digiteacha ollmhór agus go bhfuil sé thar a bheith dúshlánach é a shainiú agus a fhíorú ar bhonn leanúnach.
- 15.57** Dúirt na Coimisinéirí Ioncaim gur cuid lárnach de bhainistíocht riosca iad gníomhaíochtaí ríomhthrachtála mar go bhfuil meascán de dhíolacháin ríomhthrachtála agus neamh-ríomhthrachtála ag formhór na ngnólachtaí. Mar thoradh air sin, ní féidir gníomhaíochtaí bainistíochta riosca ríomhthrachtála a dhí-chomhbhailiú ó ghnáthghníomhaíochtaí bainistíochta riosca ach amháin sa mhéid go dteastaíonn sainacmhainní ó shaincheisteanna rialála nó comhlíonta sainréimse.

Gníomhaíocht comhlíonta ríomhthrachtála

- 15.58** Tá gach brainse comhlíonta de chuid na gCoimisinéirí Ioncaim freagrach as comhlíonadh na ngnólachtaí ina mbonn cásanna, cibé an dtagann a n-ioncam ó dhíolacháin ríomhthrachtála, ó dhíolacháin fhisiceacha nó ó áiteanna eile. Luaigh na Coimisinéirí Ioncaim nach gnách go ndéanfar idirghabhálacha a dhéileáil le gnólachtaí a oibríonn bealaí díolacháin ar líne a thaifeadadh chun críocha staidrimh mar idirghabhálacha 'ríomhthrachtála' toisc go bhfuil samhlacha gnó ar líne normalaithe, forleathan agus lárnach anois do ghnólachtaí i ngach earnáil den gheilleagar.
- 15.59** Déanann gach brainse comhlíonta de na Coimisinéirí Ioncaim gníomhaíocht comhlíonta ar thrádálaithe atá cláraithe le haghaidh CBL agus a bhfuil díolacháin a bhaineann le ríomhthrachtáil acu. Níl córais bunaithe ag na Coimisinéirí Ioncaim chun idirdhealú a dhéanamh idir leibhéal ná toradh na gníomhaíochta comhlíonta ríomhthrachtála a bhaineann le CBL agus gníomhaíocht iomlán comhlíonta na gCoimisinéirí Ioncaim. Is amhlaidh atá sé freisin maidir le trádálaithe atá cláraithe ag MOSS.
- 15.60** Baineann rioscaí sonracha CBL le trádálaithe ciandíola agus tá sainaonaid bunaithe ag na Coimisinéirí Ioncaim a dhéileáil le réimsí ar leith den gheilleagar digiteach, mar shampla an brainse gnólachtaí neamhchónaitheacha ar líne (NROB). Rinne an brainse sin obair comhlíonta sa réimse seo idir 2018 agus 2021 a fuair €10.8 milliún. Thug na Coimisinéirí Ioncaim faoi deara freisin go bhfuil borradh íosta breise CBL Éireannach de bheagnach €22 mhilliún fógartha ag ciandíoltóirí nach raibh cláraithe roimhe seo, agus is eol gur chláraigh siad mar thoradh ar obair a rinne clár comhlíonta neamhchláraithe an bhrainse.

- 15.61** Dúirt na Coimisinéirí loncaim go bhfuil clár trádálaithe neamhchláraithe neamhchónaitheacha an bhrainse NROB á fhoirceannadh ó 2021. Tá obair na foirne comhlíonta neamhchláraithe dírithe ar chur i bhfeidhm an chlár CESOP de chuid AE in 2024 agus ar chlár forbairtí TF a theastaíonn chun an OSS/an IOSS a chomhtháthú níos iomláine le córais na gCoimisinéirí loncaim. Athainmníodh an fhoireann dá réir sin i Meán Fómhair 2022.

Iarscríbhinn 15A CBL ar an bpacáiste ríomhthráchtála

An 1 Iúil 2021, rinneadh roinnt athruithe ar an Treoir CBL chun oibleagáidí CBL do ghníomhaíochtaí ríomhthráchtála a shimpliú. Trasúidh na hathruithe a rinneadh ar an Treoir CBL isteach i ndlí na hÉireann i mí an Mheithimh 2021 trí Rialachán a rinneadh faoi alt 3 d'Acht na gComhphobal Eorpach, 1972.

Tugadh isteach na bearta nua chun trádáil trasteorann a éascú, chun calaois CBL a chomhrac agus chun iomaíocht chothrom a áirithiú do ghnólaigh AE. I measc na mbearta nua sin tá:

- leathnú ar na hidirbhearta a fhéadfar a dhearbhu sa Mhionionad Ilfhreastail (MOSS) as a dtiocfaidh cruthú an Ionaid Ilfhreastail (OSS)
- Ionad Ilfhreastail Iompórtála (IOSS) nua a thabhairt isteach
- déileáil le hardáin agus margaí ar líne mar 'sholáthraithe measta' le haghaidh idirbhearta áirithe
- socruithe speisialta a thabhairt isteach le haghaidh iompórtáil earraí áirithe.

Leathnú MOSS

Tugadh MOSS isteach in 2015 agus cuireadh i bhfeidhm é ar sholáthar seirbhísí teileachumarsáide, craolacháin agus leictreonacha (TBE) do dhaoine nach bhfuil faoi dhliteanas cánach. Bhí MOSS oscailte do sholáthraithe atá bunaithe in AE agus do sholáthraithe atá bunaithe lasmuigh d'AE araon. An 1 Iúil 2021, leathnaíodh raon feidhme MOSS chun raon níos leithne soláthair earraí agus seirbhísí a chuimsiú nuair a dhéantar iad do chustaiméirí in AE agus tugtar Ionad Ilfhreastail (OSS) air anois. Tá an OSS deartha do chuideachtaí atá lonnaithe laistigh d'AE agus lasmuigh d'AE araon a dhíolann earraí/seirbhísí i dtíortha AE.

Faoi OSS, is féidir le soláthraí clárú go leictreonach i mballstát agus an CBL atá dlite ar sholáthar seirbhísí trasteorann gnó go custaiméir agus ciandíolacháin earraí laistigh den Chomhphobal in AE a dhearbhu agus a íoc ar bhonn ráithiúil. Cosúil le MOSS, is scéim roghnach í an OSS agus, mura mbaintear leas as, beidh ar an soláthraí clárú i ngach ballstát ina ndéanann siad soláthairtí do thomhaltóirí.

Tabhairt isteach IOSS

An 1 Iúil 2021, cuireadh deireadh leis an bhfaoiseamh CBL ar choinsíneacht ar íseal-luach de €22 agus tá gach earra a iompórtáiltear isteach in AE faoi réir CBL anois.¹ Tugadh isteach Ionad Ilfhreastail Iompórtála (IOSS) nua chun CBL a dhearbhu atá dlite ar chiandíol earraí a iompórtáiltear ó áiteanna lasmuigh d'AE. Tá an IOSS deartha do chuideachtaí a dhíolann earraí le custaiméirí in AE, i gcoinsíneachtaí dar luach intreach €150 nó níos lú. I gcás coinsíneachtaí ar luach níos airde, tá feidhm ag rialacha caighdeánacha iompórtála CBL. Níl úsáid na scéime sin éigeantach, agus tá sí oscailte do sholáthraithe atá bunaithe in AE agus do sholáthraithe atá bunaithe lasmuigh d'AE araon. Mura bhfuil bunáocht in AE ag duine atá faoi dhliteanas cánach agus más mian leis an duine an IOSS a úsáid, tá sé d'oibleagáid air/uirthi idirghabhálaí a cheapadh.² Cé go mbíonn an dliteanas CBL i gcónaí ina dhliteanas ar an soláthraí a ndéanann an t-idirghabhálaí ionadaíocht leis, tá an t-idirghabhálaí freagrach as an CBL atá dlite a dhearbhu agus a íoc.

¹ Níl aon athrú ar an díolúine reatha ó dhleacht custaim le haghaidh earraí a iompórtáiltear isteach in AE suas go dtí luach intreach €150.

² Is é ról an idirghabhálaí ná oibleagáidí an IOSS a chomhlíonadh thar ceann an tsoláthraí.

Ligeann an IOSS do thrádálaithe CBL iompórtála atá dlite i ngach Ballstát a chlárú agus a dhearbhu trí thuairisceán míosúil IOSS sa bhallstát ina bhfuil siad cláraithe don scéim. I gcás go bhfuil feidhm ag an IOSS, gearrfar an CBL atá dlite ar an gcustaiméir ar an soláthar tráth an cheannaigh agus ní bheidh iompórtáil na n-earraí faoi réir CBL. Ina ionad sin, seolfar an CBL a bhailíonn an soláthraí trína thuairisceán IOSS míosúil. Ní bhaineann an scéim seo ach le hearraí a iompórtáladh, gan earraí atá faoi réir dleachta máil a áireamh, nuair nach sáraíonn luach intreach na coinsíneachta €150.

Margaí agus ardáin ar líne

Tugadh isteach rialacha nua maidir le margaí agus ardáin ar líne a éascaíonn soláthar earraí in AE. I gcás go bhfuil margaí nó ardáin ar líne ag éascú soláthar áirithe earraí, measfar go bhfuil na soláthairtí á ndéanamh acu féin. Ciallaíonn sé sin go mbeidh an margadh nó an t-ardán ar líne freagrach as cuntas a thabhairt don CBL ar na soláthairtí sin.

I gcás go measfar go bhfuil margadh nó ardán ar líne ag soláthar earraí, déileálfar leo mar aon soláthraí earraí eile, rud a chiallaíonn gur féidir leo rogha a dhéanamh clárú don OSS nó don IOSS nó don dá cheann, ag brath ar na soláthairtí atá á ndéanamh acu. Tá feidhm ag rialacha na scéimeanna sin ar an mbealach céanna maidir leis an margadh nó leis an ardán ar líne sin agus a bhaineann siad le soláthraithe eile a úsáideann na scéimeanna sin.

Socruithe speisialta le haghaidh iompórtálacha áirithe

Roimh an 1 Iúil 2021, ní raibh earraí ar a raibh luach níos lú ná €22 faoi réir CBL iompórtála ar iompórtáil isteach in AE. Mar a luadh thuas, díscóileadh an faoiseamh sin an 1 Iúil 2021 agus tá CBL inmhuirir ar gach iompórtáil, beag beann ar an luach. Tugadh socruithe speisialta isteach, maidir le hearraí le luach intreach nach mó ná €150, mar shimpliú ar dhearbhu agus íocaíocht CBL iompórtála mar mhalairt ar an IOSS agus ar na rialacha caighdeánacha a bhaineann le CBL atá dlite ar iompórtáil. Tá na rialacha ceaptha le húsáid ag oibritheoirí poist, ag meariompróirí nó ag gníomhairí custaim a dhearbhaíonn earraí ar luach íseal atá le hiompórtáil.

Nuair a ordaíonn tomhaltóir AE earraí ar luach íseal ó áiteanna lasmuigh d'AE, is gnách go mbíonn CBL dlite in AE ag an gcustaiméir a ordaíonn na hearraí. Faoi na socruithe speisialta, íocfaidh an custaiméir CBL leis an duine a thíolacfaidh na hearraí do chustam, amhail oibritheoir poist nó gníomhaire custaim.

Tá na hearraí go léir a iompórtáiltear faoi na socruithe speisialta faoi réir ráta caighdeánach CBL. Íocfaidh an t-oibritheoir poist an CBL iompórtála atá dlite do na Coimisinéirí Ioncaim ar an 15^ú lá den mhí tar éis na míosa inar iompórtáladh na hearraí.

